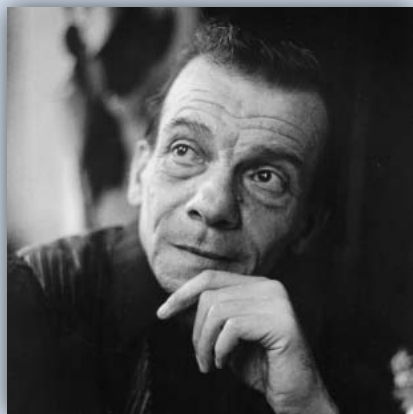

ZVEZDICA ZASPANKA

»Ljubezen do otrok sem podedoval po očetu, ki je bil mladinski pisatelj. Res je, da je to edino, kar mi je ostalo po njem, toda ljubezen do otrok je zelo bogata dediščina.

*In ker otroci tako radi gledajo mojo pisano klovnovsko masko in se mi smejejo s tako svetlimi očmi in tako veselo ploskajo s svojimi toplimi rokami, sem jim v zahvalo napisal **Zvezdico Zaspanko**, da bi se jim tako vsaj malo oddolžil za vse dobro, kar mi store.«*

★ Frane Milčinski Ježek

ROJSTVO

ZVEZDICA ZASPANKA se je rodila (pod peresom Franeta Milčinskega Ježka) leta 1952 kot prva slovenska otroška radijska igra. Tri leta kasneje se je na pobudo režiserja Jožeta Pengova preselila na nebesni svod ljubljanskega Mestnega lutkovnega gledališča, kjer je zablestela v polnem sijaju.

»Očarljivo, tako da bi šla najraje med zvezde, če ne bi bila prenevredna!«

★ Lili Novy

»Izredno doživetje, več – globoko presenečenje mi je nocojšnji večer. Popolna dognana igra. Prepričljiva in polna toplote in resničnosti. Srečno pot želim v svet!!! Iskreno čestitam.«

★ Božidar Jakac

PO SVETU

In je šla z vsemi svojimi nebesnimi in zemeljskimi prijatelji na pot – v Bukarešto, kjer je bil velik lutkovni festival. Celo razbojnika Ceferina je vzela s sabo.

Tam so bili vsi prijazni z njo. Vsi so jo hvalili. Mislila je da je v sedmih nebesih ...

»Zvezdica Zaspanka nas je popolnoma prevzela. Hvala vam, dragi jugoslovanski prijatelji. Mnogo lepega smo se naučili. To

je gotovo najlepši spomin, ki ga odnašamo s festivala.«

★ Hu En Van Cat, vodja lutkovnega gledališča iz Vietnama

Povabili so jo na gostovanje v Zahodno Nemčijo.

»Vstopite, vstopite, cenjeni publikum! Oglejte si, oglejte si našo znamenito predstavo ...!«

Potovala je iz kraja v kraj. Povsod so ji navdušeno ploskali ...

Doma pa je postala prava filmska zvezda.

FILMSKA ZVEZDA

Marjan Pengov, direktor produkcije pri Triglav filmu, me je leta 1964 nagovoril, da sem sprejel mesto vodje Ateljeja za animirani film. Najprej sem moral oblikovati smernice delovanja. Denarja je bilo malo, toda situacija jasna:

○ slovenski animirani film se mora financirati sam: vsak projekt

mora po prodaji zagotoviti vsaj minimalna sredstva za naslednjega;

○ Mestno lutkovno gledališče Ljubljana je s svojim potencialom idealen partner za produkcijo lutkovnih filmov;

○ nekatere predstave MLG lahko takoj posnamemo in ponudimo v mednarodno distribucijo;

○ za realizacijo drugih novih projektov bo Triglav film razpisal javni natečaj za scenarije.

Vodstvo Triglav filma je takoj sprejelo predlog, da na filmski trak najprej posnamemo Zvezdico Zaspanko, potem pa še druge predstave. Direktor MLG Polde Dežman je bil nad predlogom navdušen in podpisan je bil dogovor. Po nezahtevnih organizacijsko-tehničnih pripravah smo določili ekipo in termine snemanja.

Jože Pengov je tačas po težki operaciji pljuč ležal na Golniku. Z Marjanom, njegovim bratom, sva ga obiskala. Jožetu se je stanje popravilo, bil je živahen, imel je dokaj lepo barvo in silno ga je razveselil predlog, da bi Zvezdico Zaspanko posneli. Žal pa mu okrevanje po operaciji ni dopuščalo neomejenega gibanja. Problem je bil v tem, da je prav Jože govoril vlogo Meseca, figure, ki Zvezdico Zaspanko za kazen pošlje na Zemljo. Našli smo preprosto rešitev: tonskega tehniko z "Nagro" (prenosnim magnetofonom studijske kvalitete) smo

pripeljali na Golnik. Pred Jožeta smo dali mikrofona in tako je leže v postelji mirno povedal svoje besedilo, brez napora in v takšni intonaciji ter hitrosti, dokler sam ni bil zadovoljen s posnetkom.

V ateljeju Filmservis smo postavili zloščljiv marionetni oder lutkovnega gledališča. Scena in lutke so bili pripravljene kot za pravo predstavo. Poseben avto je Jožeta Pengova pripeljal z Golnika. V invalidskem vozičku smo ga namestili ob kamero, da je lahko spremljal in korigiral dogajanje na marionetnem odru, vnaprej posnete replike Botra Meseca pa smo predvajali z magnetofona. Snemanje celotne Zvezdice Zaspanke je bilo končano v dveh dneh. Jože je bil presrečen. Žal ga po snemanju nisem več videl.

Zdelo se mi je edino pravilno, da Jožeta Pengova v špici navedem kot glavnega avtorja, to je režiserja predstave, sebe pa le kot realizatorja filma. Seveda mi je ljubo, da je po požaru Zvezdice Zaspanke edini celovit slikovni zapis ene najlepših lutkovnih predstav vseh časov ohranjen na mojo pobudo. Prav tako pa mi je tudi ljubo dejstvo, da je po zaslugi Arhiva Republike Slovenije moj dolgoletni kolega, režiser Matjaž Loboda lahko verno rekonstruiral živo gledališko predstavo tako, kot jo je oblikoval veliki mojster Jože Pengov.

★ Črt Škodlar

USODA

Leta 1972 se je v delavnici Lutkovnega gledališča Ljubljana pripravljala na novo sezono. Izbruhnili je požar ... Od takrat je niso več videli. Šla je med zvezde.

OŽIVITEV

Obstajajo predstave, ki so zaznamovale svoj čas in obenem ostale v gledališkem spominu in spominu gledalcev kot neke

posebne vrednote, kot dragocenosti iz starih vitrin. Ena takih je gotovo prva uprizoritev Zvezdice Zaspanke. Leta 2008 je minilo 20 let od smrti Franeta Milčinskega, 40 let od smrti režiserja Jožeta Pengova, leto 2009 pa je prineslo 100. obletnico rojstva oblikovalke lutk Mare Kraljeve. Zato se je Lutkovno gledališče Ljubljana odločilo, da predstavo ponovno »oživi« in se s tem pokloni trem velikim ustvarjalcem.

»Ježek in Jožek«, prijatelja iz mladosti (Frane Milčinski in Jože Pengov), sta Zvezdico Zaspanko popeljala na številne domače in tuje lutkovne odre – Mara Kraljeva pa ji je dala njeno prvo lutkovno podobo.

